

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

י"ב-י"ג תמוז

(חלק כח)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת בלק, י"טו תמוז, ה'תשפ"ה (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2025
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

י"ב-י"ג תמוז

149

והודי' להקב"ה על העבר – על אשר
„גמלני טוב“.

ולכאורה אינו מובן: הלא השומע
בשורה טובה על הצלתו ושחרורו, לכל
לראש¹ עליו להודות להקב"ה על כך,
ורק אח"כ יש מקום לבקש בקשה
נוספת כו' (על העתיד) – וא"כ הי'
מתאים יותר שמאמר החסידות הראשון
יהי „ברוך הגומל“?

בדוחק אפשר לבאר, שכיון שבעת
קבלת הבשורה הטובה טרם שוחרר
הרבי בפועל, ובוודאי לא „יצא מהסכנה
לגמרי“² – לא יכול הי' לברך ברכת
הגומל, ולכן גם לא הי' מתאים לומר
אז מאמר חסידות המתחיל „ברוך
הגומל“³.

(7) להעיר מסדר ברכת הנהנין לאדה"ז פי"ב,
ס"ז.

(8) ל' אדה"ז שם פי"ג, ס"ה.

(9) אבל דוחק, שהרי אמר מאמר ד"ה ברוך
הגומל יום ד' י"ג תמוז, אף שלא בירך ברכת
הגומל ביום ה' בבוקר קודם נסיעתו
מקאסטראמא, ונראה שהוא מפני שעדיין לא חזר
לבתו ולא נקרא „יצא מהסכנה לגמרי“, דאל"כ
לא הו"ל להמתין בברכת הגומל עד שבת, כפסק
אדה"ז (סדר ברכת הנהנין שם – משו"ע או"ח
סרי"ט ס"ו ומג"א שם), ונכון שלא לאחר ג' ימים

א. כידוע, גאולתו של כ"ק מו"ח
אדמו"ר (מגלות) היתה בי"ב-י"ג
תמוז: ביום שלישי י"ב תמוז הודיעוהו
שהגיע פקודה לשחררו מגלותו
בקאסטראמא, אלא שכיון שבאותו
היום היו משרדי הממשלה סגורים
(עקב החגא שלהם), תעודת השחרור
ניתנה לו למחרת, ביום רביעי – י"ג
תמוז.

תיכף¹ בי"ב תמוז אמר כ"ק מו"ח
אדמו"ר מאמר חסידות² על הפסוק³
„הוי' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי“,
ולמחרת, לאחר השחרור בפועל, אמר
מאמר חסידות⁴ בדיבור-המתחיל „ברוך
הגומל לחייבים טובות שגמלני טוב“⁵.

בפשטות, תוכן הפסוק „הוי' לי
בעוזרי ואני אראה בשונאי“ הוא בקשה
על העתיד – שיתקיים (מאחר ש„הוי' לי
בעוזרי“) „ואני אראה (נקמה)
בשונאי“⁶; משא"כ „ברוך הגומל
לחייבים טובות שגמלני טוב“ הוא שבח

(1) ראה בהקדמה לקונטרס יד (בסה"מ
קונטרסים ח"א. נדפס ג"כ בסה"מ תרפ"ז ע' רצב).
ועוד.

(2) נדפס בסה"מ קונטרסים שם. סה"מ תרפ"ז
ע' רא.

(3) תהלים קי"ז.

(4) נדפס בסה"מ קונטרסים שם. סה"מ תרפ"ז
ע' רח.

(5) וכן אמר עוד מאמר בד"ה זה (נדפס בסה"מ
קונטרסים שם. סה"מ תרפ"ז ע' ריא) – בש"פ
פינחס, שאז עלה לתורה ובירך ברכת הגומל
(ראה הנהגתו בהערה 1). וראה לקמן הערה 9.

(6) ראה מפרשים עה"פ.

(* להעיר מלקו"ש ח"כ (ע' 469) בנוגע לגאולת
אדה"ז, דשלימות הגאולה היתה „ביום ג' ב'
דחנוכה“ כשהגיע (דרך חזרתו מפטרבורג)
לויטעבסק (לקו"ד ח"א יב, א), פלך שלו.
ובפרט בנדו"ד, עיר גלותו (קאסטראמא) הי'
עיר כמו „בית האסורים“, המשך „בית האסורים“
ממש – שפאלערנא.

ואעפ"כ – מיד כשהתפרסם דבר מאסרו של הרבי, התחילו עשרות יהודים להתעסק במסירות בפעולות שונות ובהשתדלות לשחררו¹², מבלי להתחשב בכך שהם תחת מעקב, ומבלי להתייחס לתוצאות המסוכנות הכרוכות בכך.

הם עשו כן בגלוי, ואף שלחו מכתבים בשמותיהם המלאים, ויתירה מזו: הם פנו בעצמם אל הגורמים הממשלתיים שהיו אחראים על פסק הדין והשתדלו להשפיע עליהם –

ולאחר כל זה רואים אנו דבר פלא: לא הי' אחד ויחיד מכל אלו שהשתדלו בזה שניזוק באיזה אופן שהוא – לא בדברים הנוגעים בנפש, לא בדברים הנוגעים בגוף, ואפילו לא בענינים של ממון, בפרנסה!

אמנם קיימא לן „שלוחי מצוה אינן ניזוקין“¹³ – אבל איתא בגמרא¹⁴ ד„היכא דשכיחא היזיקא“ אין זה כן (והרי עבור יהודים אלו הי' הדבר בגדר „שכיחא היזיקא“ במלא המובן ויתירה מזו!).

והפלא אף גדול מזה: הרי בזמן שקדם למאסר, ועד"ז לאחריו, היו כמה שהקשר שלהם עם בעל הגאולה הזיק להם בגשמיות [ברוחניות קשר זה רוממם מעלה מעלה, ואף שלא בערך, אבל בגשמיות סבלו וכו'].

ואילו אלו שהשתדלו למען שחרור הרבי וגאולתו, אף אחד מהם לא ניזוק

אבל עדיין דרוש ביאור: הרי פשוט שגם על בשורת השחרור צריך ליתן שבח ויהודי' להקב"ה (גם קודם שאפשר לברך ברכת הגומל) – וא"כ אפשר הי' לפתוח את המאמר (לא ב„ברוך הגומל“, אלא) בלשון אחרת של שבח ויהודי'¹⁰, ועאכו"כ שהדבר צריך לבוא לפני ענין של בקשה, ובפרט – לפני הבקשה „ה' לי בעוזרי“ ואני אראה בשונאי".

ב. והביאור בזה – ובהקדים, שנוסף על הנס הגדול בעצם גאולתו של הרבי, אירעו בקשר לזה גם כמה וכמה נסים פרטיים.

ביניהם הי' מאורע שבשעתו איש לא שם לבו אליו, אבל עתה, לאחר כמה וכמה שנים, כשמעינים בדבר „בנחת“, תופסים שבאמת הי' זה נס גדול, ללא כל אחיזה בדרכי הטבע – והוא:

סדר הדברים במדינה ההיא הי', שכל תושבי המדינה היו תחת בחינת עיני הממשלה. כן הוא המצב גם עתה, ועאכו"כ בזמן ההוא, ובפרט בכל הקשור למאסר, שכל מי שהיתה לו שייכות אל הרבי נהגו בו „חיפוש מחופש“¹¹ ועקבו אחריו „בשבוע עינים“.

לפיכך אם יצא מן הסכנה ביום ב'... יכרך... בלא ס"ת ולא ימתין עד יום ה'"

– ואמירת תורה בד"ה ברוך הגומל קודם לש"ק – הי' בדוגמת לימוד ההלכה בסמיכות לזמן קיומה.

(10) ע"ד התחלת מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר מאותו היום (נדפס בסה"מ תרפ"ז ע' רעת. אגרות קודש שלו ח"א ע' תקצט) – „הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו“.

(11) ע"ד לשון הכתוב – תהלים סד, ז.

(12) ראה ס' התולדות אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג פי"ז ואילך.

(13) פסחים ח, ב. וש"נ. שו"ע אדה"ז או"ח סתל"ג סל"ב.

ד. ויש לומר בדרך אפשר, שהרבי פעל זאת, או ביאר זאת (או שניהם גם יחד), ע"י אמירת המאמר והביאור (תכף לאחר בשורת הגאולה) על הפסוק „הוי' לי בעוזרי“:

מיד בהתחלת המאמר מביא כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁴ את לשון הפסוק „הוי' לי בעוזרי“, ומקשה: „בהשקפה ראשונה“ משמע מזה „שהאדם יש לו עוזרים רבים והקב"ה הוא עמהם“, והרי באמת¹⁵ „אין עוד מלבדו, ורק הוא לבדו הוא ית' הבורא . . ועוזר לו בכל אשר לו וכמ"ש הרמב"ם¹⁶ יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון . . וכל הנמצאים . . לא נמצאו אלא מאמיתת המצאו“

(ובסוף המאמר מיישב, אשר „עוזרי קאי על הבריורים המתבררים שהם העוזרים האמיתיים של האדם, וע"ד התלמידים שנקראים בנים“, ו„הוי' לי בעוזרי“ היינו, הפעולה ש„גם בהעוזרים יהי' גילוי שם הוי'“).

ויש לומר, שבכך ביקש הרבי (גם) לפסוק דין^{16*} של תורה (ובתורה גופא – מאמר חסידות, פנימיות התורה, שנקראת חכמת האמת) בנוגע לכל אלה שהשתדלו עבור שחרורו, שאע"פ שבהשקפה ראשונה נראה (בדרך הטבע) שהם היו ה„עוזרי“ – עוזרים

(כנ"ל)! וזאת אפילו בימי המאסר, בטרם אירע נס השחרור והגאולה, כשהסכנה היתה בכל תקפה; ובודאי שאף אחד מהם לא ניוזק לאחר הגאולה, גם בהמשך הזמן, אפילו לאחר שהרבי יצא מהמדינה ההיא.

ג. ולהוסיף – י"ל שבפרט מסוים נס זה גדול יותר מנס הגאולה עצמה, ואפילו מצד חשבונות של טבע:

גאולתו של הרבי, אע"פ שהיתה נס גלוי, היתה לה אחיזה (ולכוש) בטבע, שהרי כמה אנשים בעלי השפעה וכו' במדינה עצמה ומחוצה לה השתדלו לשם כך (בדרכי הטבע).

ואילו המשתדלים עבור הרבי, ובפרט אלו שהלכו בעצמם למקומות ולמשרדים הגבוהים ביותר כדי לבקש את שחרורו של הרבי – הרי ע"פ שכל אנושי לא הי' שום מקום לכך שלא יוזקו!

ועד"ז מצד רוחניות הענינים: כמובן, גאולת הרבי היתה בזכות מסירת נפשו למען הרבצת התורה וחיזוק היהדות והפצתה, בזכות אבות, ובעוד כמה וכמה זכיות. ואעפ"כ הגאולה אירעה לאחר צער גדול ונורא, לאחר ישיבה בבית האסורים על כל היסורים שבדבר, ואחרי – השילוח לגלות וכו' וכו'.

משא"כ אלו שהשתדלו עבור הרבי – היו ביניהם גם כאלה שלא נהגו במסירות נפש עבור עניני תורה ומצוות, ואפילו כאלה שבחייהם הפרטים לא היו שומרי תורה ומצוות, והיו שייכים למפלגות וכו',

ואעפ"כ השתדלותם לא הזיקה להם, והכל עבר בשלום ללא כל פגע!

(14) ראה גם ד"ה הוי' לי בעוזרי בלקו"ת (שמע"צ פת, א). סה"מ תקס"ד ע' רכט.

(15) להעיר גם מראב"ע עה"פ.

(16) ריש הל' יסודי התורה.

(16*) עפ"ז יומתק מה שמביא תיכף בתחילת המאמר מהרמב"ם דוקא „יסוד היסודות כו“ (שלא הובא בלקו"ת וסה"מ תקס"ד שם) – כי הרמב"ם הוא ספר „הלכות הלכות“ (הקדמת הרמב"ם לס' היד).

„הוא לבדו הוא“, של „אמיתות המצאו“¹⁸, הרי לא שייך שדבר-מה יוכל לפגוע בכך.

יתירה מזו: אין צריך כלל להזקק ל„נס“ כדי שהדבר לא יזיק, כי ע"פ טבע אי אפשר לפגוע ב„אמיתות המצאו“.

ונמצא, שיהודים אלו (לאמיתותו של דבר) לא עמדו ב„מקום סכנה“¹⁹ (שכדי להנצל ממנו צריך להזקק לנס גדול) – כי העושה והפועל בגלוי ה' „אמיתות המצאו“ (אלא שבאמצעות פלוני ופלוני כו'²⁰), כך שמלכתחילה לא ה' מקום

במצב של סכנה גלוי עבור העוהר – וממילא היו זקוקים לזכויות גדולות ומיוחדות כדי להנצל, ובפרט – להנצל באופן שלא ישאר שום רושם כלל, וכלל,

הנה באמת הרי „אין עוד מלבדו ורק הוא לבדו הוא ית' הבורא . . ועוהר לו“ – כל העוהר ה' מאת „הוא לבדו הוא“.

ובמקרה זה ה' ניכר בגילוי (ע"י אמירת המאמר¹⁷) שלא ה' כאן כי אם עזר של „הוא לבדו הוא“ בלבד. והדבר בא לידי ביטוי בגלוי גם אצל ה„עוזרים“ גופא: כל אלו שהשתדלו עבור הרבי, לא עשו כן ע"פ חישוב של סיכויים שכלליים, אלא כל אחד מהם מסר נפשו¹⁷ על כך מבלי להתחשב במאומה – למרות הסכנות הגדולות שבדבר – אולי יצליח ע"ז לגרום עכ"פ איזו הקלה במאסר, או אפילו לסייע בהבאת הגאולה.

ולכן הרי בנדון זה מציאותם לא תפסה מקום כלל, ופעולותיהם יכלו לבטא בגלוי שאין זה עזר שלהם, כי אם „הוא לבדו הוא“ – הקב"ה לבדו הוא העושה.

וממילא מובן בפשטות הטעם שאיש לא ניזוק באיזה אופן שהוא (ואפילו לאחר זמן) – דכיון שזהו העוהר של

153

(17) ראה לקמן הערה 26.

(17*) ויש לומר, שגם ענין זה נרמז בהמאמר, שמאריך ד„בעת צרה ר"ל . . אנו רואים . . דטבע בנ"א . . הם מתקרבים לכל אשר יצליח וכמ"ש רבים אוהבי עשיר ומתרחקים מכל קשי יום ומר נפש ר"ל – שזמה הוכחה, שההשתדלות של האנשים ההם עבור כ"ק מו"ח אדמו"ר לא היתה מצד טבע נפשם, אלא ענין של מסירת נפש (להעיר מתו"א תולדות יט, סע"ב ואילך).

(18) ע"פ יומתק מה שמביא בתחילת המאמר „ד' תיבות אלו יסוד היסודות ועמוד החכמות הם ר"ת הו"י“ (ומאריך דשם הו"י הוא המהווה ורק שההתהוות בפועל הוא ע"י שם אלקים) – כי בזה מדגיש שהעוהר הזה אינו מתייחס לשם אלקים (מדת הגבורה והצמצום) כ"א לשם הו"י, שאין מקום למציאות, אין עוד מלבדו כי הוא המהווה המציאות וכו'.

(19) דידיעה השקו"ט אם מחויב להכנס לספק סכנה להציל את חבריו (ראה ב"י וב"ח לטור חור"מ בסופו. וראה אנציקלופדי' תלמודית ע' הצלת נפשות ע' שמח"ט. ושי"י) – ב' הידיעות הובאו בשו"ע אדה"ז חלק חור"מ הל' נזקי גוף ונפש כו' (סעיף ז), ומסיק „וספק נפשות להקל“*. ובהל' שבת (ששכ"ט ס"ח) סתם כדיעה הב' (שאין ליכנס בספק סכנה). ולהעיר שבנדו"ד: א) ההשתדלות כו' במדינה ההיא כו' היתה יותר (מסתם) ספק סכנה. ב) לאידך, הצלחת ההשתדלות (ע"י הנמצאים במדינה, תחת ממשלה ההיא) היתה בספק גדול, וצ"ע האם גם בנדון כזה יש חיוב (גם ידיעה הא') ליכנס בספק סכנה. וראה אנציקלופדי' תלמודית שם. ואכ"מ.

(20) ראה לקמן סעיף ה.

(*) אבל להעיר, שדיעה הב' (שאין חיוב) וכן ההכרעה (דספק נפשות להקל) הן כחצו"ג – ראה שארית יהודה (לאחי אדה"ז) סי' ו' (נעתיק בהוספת לשו"ע אדה"ז ארו"ח ע' 52 [1356]). וראה קונטרס השולחן (להרד"א נאה) מבוא ס"ח. ואכ"מ.

בחירה חפשית, והם בחרו לעסוק בעניני ההשתדלות הללו, הרי הם נקראים „עוזרי“ ומקבלים על כך את מלוא העכר.²⁴

ואעפ"כ אין זה בסתירה למה שכתב בתחילת המאמר ש„אין עוד מלבדו, ורק הוא לבדו הוא ית' הבורא... ועוזר לו“ – כי „הוי' לי בעוזרי“, כמו שביאר בסוף המאמר (כנ"ל), שאצל העוזרים עצמם יאיר גילוי שם הוי'. היינו, שפועל העוזר הוא הוי' ²⁵ המאיר ב„עוזרי“.

וי"ל שזהו ג"כ הטעם שהקדים הרבי את המאמר „הוי' לי בעוזרי“ למאמר „ברוך הגומל“ – כי לכל לראש יש לשלול ²⁶ כל ענין שלא כדבעי העלול לבוא על הזולת מצד ה„טוב שגמלני“, ובפרט על אלו שהשתדלו בהצלחו;

(24) ראה דרמ"צ ו, ב (ע"פ ב"ק צב, ב: חמרא למרי' טיבותא לשקיי) – נת' בלקו"ש ח"ז ע' 14 הערה 22. עיי"ש.

(25) ראה לעיל הערה 18 הדיוק בתחילת המאמר בנוגע לשם הוי', שמצד שם הוי' אין מקום למציאות.

(26) ומה שאמר מאמר זה לאחר גאולתו – י"ל כי אמירת פסק זה בתורה היתה כדי שתפעול בעולם, ולכן שייך זה להזמן של הגאולה שאז כבר התחיל הביטול של כח הלעו"ז כו'.

בסגנון אחר: גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר היא שהביאה עמה ופעלה „גאולה“ לכל העוזרים בגאולתו, וגילה זה למטה בפועל (בהעוזרים) ע"י אמירת המאמר, „פסק“ התורה.

אבל „פסק“ זה פעל גם למפרע (על הזמן שקודם הגאולה), כי התורה היא למעלה מזמן, וכדברי הירושלמי הידועים (נדרים פ"ו ה"ח. ועוד) שע"י פסק ב"ד בתול"י חוזרין. וג"ז שייך להדגשה בהמאמר על שם הוי' (ראה הערה 18), כי הוי' הוא למעלה מזמן, ה"י הוה ויהי כאחד (רע"מ בזח"ג רנז, סע"ב. שער היחוד והאמונה פ"ז פב, א.).

שיגרם נזק למי-שהוא באיזה אופן שהוא. במקרה זה כן הוא טבע הדברים.

ה. אולם, יחד עם זאת יש צורך להדגיש – לאיך גיסא:

לכאורה לפי הנ"ל אפשר לבוא לידי מסקנא, שלא מגיע להם ח"ו כל שכר, כי העוזר אינו מתייחס אליהם, כי אם ל„לאמיתת המצאו“ אשר „אין עוד מלבדו“.

אבל באמת „אין הקב"ה מקפח שכר כל ברי'“²¹, וכל-שכן וקל-וחומר וכו' – שכרם של אלה אשר מסרו נפשם במאמציהם למען שחרורו של הרבי וגאולתו, שבוודאי שכרם הרבה מאוד, וזאת משמיענו כ"ק מו"ח אדמו"ר בסוף המאמר, בפירוש הלשון „הוי' לי בעוזרי“, ש„עוזרי“ הם ה„בירורים המתבררים“ (שזהו ע"ד דברי המשנה²² „העושה מצוה... קונה לו פרקליט“ – היינו שמן המצוה²³ נברא מלאך המסייע לו) – ומוסיף שם: „וע"ד התלמידים שנקראים בנים“.

ולכאורה: מהי שייכות ענין זה (שהתלמידים נקראים בנים) ל„הוי' לי בעוזרי“?

אלא שבתובנות ספורות אלו מדגיש הרבי, שפירוש „בעוזרי“ נשאר (גם) כפשוטו, שישנם „עוזרים רבים“, כולל „עוזרים“ כפשוטו – אותם יהודים שעזרו לו, ובכך נעשו תלמידיו ובניו, „עוזרי“, דמאחר שלכל איש ישראל יש

(21) מכילתא ורש"י משפטים כב, ל.

(22) אבות פ"ד מ"א. וראה מפרשים שם.

(23) ראה לקו"ת שם (צ, סע"א ואילך. וראה סה"מ תקס"ד ע' רלג) – הביאור (ע"ד החסידות) „איך המצות הם עוזרי“.

נקמה; לא נקמה אישית ח"ו, אלא נקמת הוי' ("משנאיך הוי'").

וזהו ששולל הרבי מיד בהתחילת המאמר, שאפילו בנוגע ל"שונאי" שהם בגדר "משנאיך הוי'", צריכה להיות הבקשה (לא "אראה בשונאי" כפשוטו, אלא) "יתמו חטאים ולא חוטאים", שכן יש להתפלל³¹ "שהחוטאים יעשו תשובה".

וזהו הקשר בין שני הענינים שבפסוק: כשהאדם מכיר וחש אשר "אין עוד מלבדו ורק הוא לבדו הוא ית' הבורא כו'" – "הוי' לי בעוזרי" – אזי תופס הוא את האמת גם בנוגע ל"שונאי", שהצרות שעושה ה"שונא" אינן מפני שיש לו איזה כח משלו ח"ו, כי אם (כמבואר בארוכה באגרת הקודש³²) – "כי הוי' אמר לו קלל"³³, וממילא אין כל מקום (כפי ששולל הרבי בפירושו ל"ואני אראה בשונאי") שהדבר יעורר רגש של נקמה כלפיו, כמובן מאגרת הקודש שם.

ז. מהו אפוא התוכן של "ואני אראה בשונאי"? על כך מבאר הרבי בסוף המאמר³⁴: כדי להגיע לבחי' ראי' ("ואני אראה") וכמאמר³⁵ איזהו חכם הרואה את הנולד. . הוא ע"י המנגד דוקא ("בשונאי").

כלומר: לא זו בלבד ש"שונאי" אינם

ולא זו בלבד שלא יוזקו במאומה, כנ"ל, אלא יתירה מזו – שיקבלו את מלוא שכרם.

ו. במאמר זה (בתחלתו), לאחר שפוסק בהתחלת הכתוב "הוי' לי בעוזרי", מקשה על החלק השני של הפסוק, "ואני אראה בשונאי": מפני מה הבקשה היא "ואני אראה בשונאי" (ואני אראה בנקמה של שונאי) – לכאורה היתה הבקשה צריכה להיות, שהאויבים והשונאים יתהפכו לאוהבים וקרובים?

ומוסיף שם²⁷: "והגם דכל שנאתו של דוד הוי' רק לשונאי ה' וכמ"ש²⁸ הלא משנאיך ה' אשנא ובתקוממך אתקוטט, ומ"מ הלא כתיב²⁹ יתמו חטאים מן הארץ, וארז"ל³⁰ חטאים כתיב ולא חוטאים, והיינו שהחוטאים יעשו תשובה".

וי"ל שבכך משמיענו הרבי ענין נוסף בקשר לגאולתו (הבא עוד קודם אמירת "הגומל"), אלא שמן הקצה השני:

אלו שאסרו את הרבי וגרמו לו יסורים – ולא רק יסורי הגוף, אלא גם (ובעיקר) יסורי הנפש: הפריעו לו בעבודת ה', ובפרט בעת ישיבתו במאסר – היו בגדר "משנאיך הוי' אשנא", ולכן לכאורה הוי' מתאים שלאחרי הניצחון עליהם יהי' היחס אליהם – "ואני אראה בשונאי" כפשוטו, ענין של

155

(31) ראה ברכות שם.

(32) סכ"ה (קלח, ב). ע"ש. וראה בארוכה

לקו"ש שם ע' 14 ואילך.

(33) ש"ב טז, י. – הובא בתחילת המאמר שם.

וראה לקמן בשו"ג הג' להערה 37.

(34) ראה גם לקר"ת שם ז, ב. סה"מ תקס"ד

שם.

(35) תמיד לב, א.

(27) ראה גם ס' הערכים חב"ד ערך אהבת ישראל (ע' תרכ"ז. ושי"ן) – ע"ד הנהגת כ"ק מו"ח אדמו"ר.

(28) תהלים קלט, כא.

(29) תהלים קד, לה.

(30) ברכות י, רע"א.

מעוררים רגש של נקמה, אלא אדרבה: כשאדם יודע שבעת שהוא נתקל במנגד, בשונא, הרי זה דבר הבא מלמעלה, והלה אינו אלא שליח של הקב"ה ("הוי' אמר לו"), אזי מחפש הוא ומוצא בזה את ההוראה ממלעלה שעליו ללמוד בעבודתו הוא, עד לאופן של רא"י בזה³⁶ – וממילא מגיע הוא לידי מסקנא, שכל זאת לא ה' אלא כדי להביאו לדרגא גבוהה יותר בעבודת ה' – עבודה בבחינת רא"י³⁷.

(36) שהיא למעלה משמיעה והבנה סתם (תו"א עה, א. לקו"ת צו יז, ב. ואתחנן ג, ג. ובכ"מ).

(37) בהמאמר שם לפני"ז מפרש, "ואני אראה בשונאי" – "ע"י עבודתו הוא מוציא את הניצוץ והרע מתבטל מאליו". ויש לומר, דב' הפירושים ב"ואני אראה בשונאי" – (א) שהרע מתבטל כו', (ב) שיגיע לבחי' רא"י ע"י המנגד – הם בהתאם** לב' הסוגים ב"שונאי":

(א) מאוה"ע כו' שהם מג' קליפות הטמאות לגמרי (תניא ספ"א) – בהם הענין ד"ואני אראה בשונאי" הוא ש"מוציא את הניצוץ והרע מתבטל מאליו".

(ב) מבנ"י, דישאל אע"פ שחטא ישראל הוא (סנהדרין מד, רע"א) – אין לומר עליהם "מוציא את הניצוץ" (ראה תניא ספי"א. סה"מ קונטרסים

(*) וראה במאמר שם שמביא עוד פירושו ב"ואני אראה בשונאי" – "שיתגלה האמת שהם שונאי ה' שאינם חפצים בגילוי... שם הוי'". ע"ש. ואכ"מ. (** ובלקו"ת שם (וכן בסה"מ תקס"ד שם) מבאר, שהענין ד"ואני אראה" (בחי' גילוי) הוא ע"י אתהפכא חשוכא לנהורא, כי גילוי השמחה הוא ע"י ביטול כל מונע כו' – והיינו שב' הפירושים תלויים זב"ז.

156 ודוקא לאחר ששמרגיש את ענין "הוי' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי" בתכלית ובכ' הפרטים שבו – הן בנוגע ל"עוזרי" והן בנוגע ל"שונאי", שהכל הוא ענין של "הוי' לי" (לפי ש"אין עוד מלבדו") – אזי מגיע הוא בשלימות אל "ברוך הגומל כו' שגמלני טוב", ההכרה וההרגשה שהקב"ה בעצמו הוא ש"גמלני",

וזה נמשך בטוב גלוי, בטוב הנראה והנגלה למטה מעשרה טפחים, עד אשר – בלשון הרב³⁸: דגם מחזיקי התורה הם מאושרים ומבורכים בכל טוב.

(משיחות י"ב תמוז וש"פ בלק תשכ"ו)

ח"א רס, א***, ומתפללים עליהם, "יתמו חטאים ולא חוטאים". ולגבם הענין ד"ואני אראה בשונאי" הוא שע"י מגיעים לבחי' רא"י.

(38) סד"ה ברוך הגומל הב' (דש"פ פינחס תרפ"ז), הנ"ל הערה 5.

*** וצע"ק שבמאמר שם מקשר זה עם המבואר ב"בענין הקהה את שיניו דרש"ע כשלוקחים ממנו השי"ן נשאר רע כו'" (שזה אומרים להבן רשע). ולהעיר ממשנת כמ"פ (לקו"ש ח"א ע' 252. חז"א ע' 2. ועוד) בדיוק לשון ההגדה "אילו ה' שם לא ה' נגאל", אבל עכשיו לאחר מ"ת גם רשע כמותו יהי' נגאל.

וי"ל, שענין זה שייך רק ל"דואג ואחיותופל" (שמביא שם), כי עליהם נאמר (משנה סנה' ר"פ חלק) שאין להם חלק לעוה"ב. ועפ"ז יומתק שהדוגמא בהמאמר למנגד דוד היא רק מהם ולא משאול או שמעי בן גירא (וגם בתחילת המאמר מביא רק מה ש"דוד בעצמו אומר כי הוי' א"ל קלל" ולא הזכיר שמו בפירוש).

